

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

POJEDINI BROJ 1.— DINAR

MALI ISTRANIN

POGLED NA ISTRU SA HRVATSKOG PRIMORJA

GOD. V.

RUJAN 1933.

BROJ 1.

Početak ovog mjeseca mi smo posebnim pismom pozvali svakoga dužnika neka bi nam podmirio zaostalu pretplatu.

Isto smo tako poslali obračune i onim povjerenicima, koji su zaboravili obračunati primljene primjerke lista.

Veoma se je malo dužnika odazvalo našoj zamolbi. To nije lijepo, nije čak ni pošteno. Kad bi nam svaki platio samo ono što je dužan, dakle samo onaj 1.— dinar mjesečno, mi bi — jer radimo bez ikakve nagrade za sebe — mogli pružiti svojim pretplatnicima za ovaj 1 dinar, list koji bi imao čitavih 50 stranica teksta i dvadeset lijepih slika, a da o kvaliteti bogatog sadržaja ni ne govorimo. Ovako pak moramo siromaški kuburiti i gušiti se u dugovima kod tiskare.

Lanjske smo godine morali brisati 3000 lijenih i nemarnih pretplatnika, koji su nam ostali dužni blizu 60.000.— dinara. S tih 60.000 dinara mi bismo bili štampali krasnu jednu knjigu, bogato opremljenu i u kožu uvezanu, koja bi bila ureš svake knjižnice. Tu bismo knjigu bili na koncu godine poklonili besplatno svakom našem pretplatniku. A ovako radi tuđe skrajnje nemarnosti i upravo kažnjive lijenosti, trpi štetu dobra i plemenita stvar.

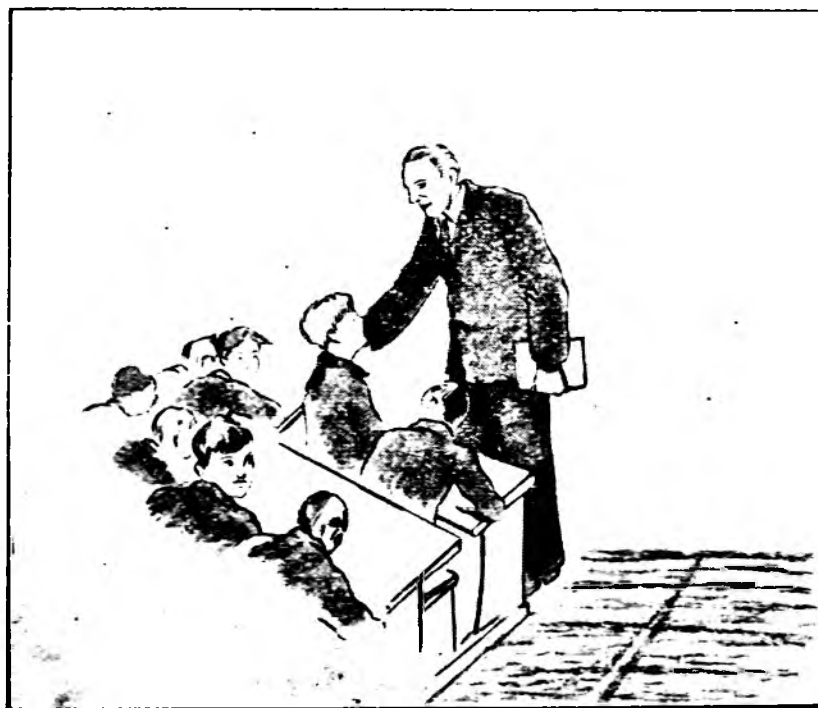
Trgnite se konačno svi vi nemarni, izvršite svoju dužnost, pošaljite onih neznatnih 12 dinara, koliko još dugujete za prošlu godinu.

Na početku školske godine

Prvi rujna, dan veselja i brige.

— Majko, žurimo se, da ne zakasnimo! — reče mali Mijo. Želim viditi gospodina učitelja i svoje drugove! Želim rada i veselja! Dosta je bilo ovih praznika! —

U školskom dvorištu sve je živo i veselo, u svečanom raspoloženju. Djeca u lijepom i čistom odijelu. Sa onim najmlađima dolaze mama, tata, brat ili sestra. Izručuju ih učitelju, novom roditelju. On ih prima oćin-skom nježnošću, pita ih i ovo i ono. Odgovori su iz početka tihi, sram-ežljivi, puni bojazni. Nekoji postaju slobodniji, pa se hvale da već znadu brojiti do dvadeset.

— Ja znam do sto, — oglasila se mali Darko.

— Ja znam moliti Oće naš, — reče Ivica.

— Ja znam narisati konja, — pohvalila se opet Darko.

— Dobro, dobro, vrijedni ste vi, moji mali junaci, — reče im učitelj. Sada idemo u crkvu, da zamolimo dobrog Boga da nam u radu pomogne. —

Djeca se svrstaju u red. Čavrljanje do crkve. Sastali se dobri i iskreni prijatelji nakon dva mjeseca pa ima toga dosta da se isprića.

Svršila misa. Svi se vrata u školu. Svaki se razred sakupi u svojim prostorijama.

U trećem razredu osobito je živo i veselo. Stupi u razred i učitelj. Svi ustanu i pozdrave ga. Na licima sniješak.

— E, dobro došli, moji mali junaci! Kako ste?

— Dobro, gospodine učitelju — zaori dvoranom.

— Jeste li svi ovdje?

— Jesmo!

— K nama je došao još jedan drug. Evo sjedi kraj mene. — javi se mali Veljko.

— Kako se zoveš? — upita ga učitelj.

— Ivo Učković.

— Učković — začudi se učitelj. — Pa ti si iz Istre, je li?

— Jest, gospodine učitelju, ja sam rođen u Istri. Moj tata je činovnik. Doselili smo se amo iz V. ovih praznika. Sada ću ja ovdje u školu.

— Dobro. Živio naš mali Istranin.

— Sada je naša školska obitelj potpuna. — primjeti Zlatko.

— No, kako ste proveli praznike? Jeste li se sunčali, kupali i naigrali?

— Jesmo, jesmo! oglase se svi.

— Vidim, vidim, da ste nekako pocrnili i ojačali. Nadam se, da ćete ovako svježi i čili biti vrijedni i radini u ovoj godini.

— Kada će početi obuka? — upita mali Ivo.

— Sutra u osam sati da ste mi ovdje. Jeste li razumjeli?

— Jesmo!

— Dozvolita, gospodine učitelju, jednu molbu, reče Veljko.

— Što želiš? Ajde, govori!

— Ja bi želio da zapjevamo »Pjesmu Istri« kao pozdrav našem novom drugu Učkoviću.

— Dobro, zapjevajmo!

Iz dubine dječjih duša zaori pjesma:

Sliku milu Istre naše
Ja u srcu nosim svom
Leži ravna i vrletna
Na tom moru Jadranskom...

Istro moja, tugo naša
U srcu te nosim svom
Najljepša si za me zemlja
Na tom moru Jadranskom...

Dvoranom je orila pjesma, drhtali su djetinji glasovi. Ječila je pjesma puna ljubavi i osjećaja do onih, koji čame u ropstva...

Naš Učković nije pjevao. Oblile ga suze radosnice. Našao je drugove i prijatelje, koji osjećaju njegove boli i patnje za rođenom grudom. Sa tim osjećajem i raspoloženjem počeo je rad u ovom razredu. Bilo sretno!

L

Buja granje

Buja granje, lista, cvjeta,
Mire cveci rastvoreni, —
Biće hlada ovog ljeta,
Biće ploda u jeseni.

Škripati će selom kola
I orit se pjesma vedra;
Mirisaće dom i škola
I dječija puna njedra.

Zujati će krošnjom pčele,
Tresti granje marne ruke
I u krilo padat zrele
Kruške, šljive i jabuke.

A nad plodom usred dvora
Sklapatj će seljak ruke,
Dok će Nebo odozgora,
Blagosiljat njegve muke.

Jos. A. Kraljić.

Bakina priča

»Bako, pričaj.«

»A o čemu, djeco, da vam pričam.«

»O čardaku, koji ne bijaše ni na nebu ni na zemlji,« u isti mah od govoriše unučići, njih troje, svojoj staroj baki.

Pričala im ona već bezbroj puta tu priču, kao uostalom svaku drugu priču koju je znala; i naizust je oni skoro već znaju, ali i opet žele da čuju, te večeri, i po drugiput baš tu priču o čardaku. Kao ni jedna druga ta je priča tim mališanima budila uvijek nova i dublja saznanja, otvarala šire vidike, jače otkrivala zastor jednog tajanstvenog svijeta...

Dobra i strpljiva baka počela je da suče zlatnu nit priče istim riječima, istim treperenjem glasa, jednako predahnjujući i naglasujuć stanovite riječi — kao i uvijek. A djeca se stisla, jedno pored drugoga, uvukla se u se, stisla ruke i usta, zjenice im se proširile, netremice su gledala i pažljivo slušala.

»Tako vam je bio jedan car...«, počnu da se pomiču staričine usne gotovo mehanično.

U dimnjaku je zahujalo, i verige o kojima je nad užarenim glavnjama visio bakreni kotao lagano se zanjšiu. Djeca se jače priviju jedno uz drugo.

»...car vam je tako bio, i imao je jedinicu kćerku. Jednog dana kad je izišla u šetnju, prikrađe joj se iza leđa grdni krilati zmaj, zgrabi je i odnese je pod oblake. I tri njena brata, ne mogavši prežaliti gubitak svoje sestre, odlučiše da je potraže i spasu iz ralja grdnog podlog otimača. Uzjašu na svoje konje vilovite i zapute se prema jednoj gustoj šumi. A kad su prispjeli u gustu šumu, ugledaju jedan čardak koji nije bio ni na nebu ni na zemlji. I po nekoj tajnoj objavi naslute da je u tom čardaku zatočena njihova jadna sestrice. Dugo vremena dovijala se braća svakojako kako da se pripnu na čardak, ali sve što bi smislili bilo je neizvedivo. Najzad najmlademu od njih sine sretna misao. Predloži da zakolju jednoga konja, pa da njegovu kožu iskroje u remenje, od kojega će, ka l nadovežu jedan kajiš na drugi, dobiti dugačko uže, kroz čiji će kraj provući strjelicu, onda je pomoću luka odapeti čardaku, da se zabode u nje-

gove stijene, i na taj način biće uspostavljena veza između zemlje i lebdećeg čardaka, te će moći uz užu da se popnu na čardak.

Dva starija brata ništa ne prigovore, jedino su se nećkali da žrtvuju svoje konje, ma da najmlađi brat nije ni bio predložio čijeg bi konja trebalo zaklati. Začudeno ih pogleda, pa uz trpki osmjeh predade braći svog konja.

A kad je užu bilo gotovo i strjelicom dobačeno na čardak, opet se počеше dva starija brata nećkati da se popnu na čardak, pošto im je pripinjanje po užetu izgledalo vrlo opasno. I najmlađi brat opet je pokazao da je pravi brat, komu za spas sestre nije teška nikakva žrtva, niti da ga može spriječiti i najgrđa opasnost. To i reče svojoj braći tužnim glasom i lak kao pero, uzvere se po užetu.

Na čardaku prostrane odaje, sve raskošnija jedna od druge. A u jednoj dvorani, najblistavijoj, sileni zmaj sa svojom robinjicom. Snijeva grdni zmaje, položio svoju glavurdu nježnoj djevojci na mekano krilo. Bespomoćna djevojka ukliještena sjedi na kadifrenom stolcu, čami zatočena, oči joj nice oborene a niz bijelo joj lišće suze teku. Kad li — odigne malko glavicu, trgnuo ju šum, iz grudiju ote joj se lak uzvik. Ugledala je na vratima kršnog momka sa teškim buzdovanom u ruci. Prepoznala je u momku svog najmlađeg brata. Suze radosnice izbiju joj na oči. Brat joj pride, poljubi je u zlatnu kosu, pa, ne časeći časa, zavitla buzdovanom po zmajevoj tjelusini. Ali zmaju ništa, tek što se je kroza san otresao kao da ga je muha ugrizla. Tako on i po drugomut, ali zmaju opet ništa ne li. Sestra na to krišom šapne bratu, da je zmajevo tijelo zaštićeno teškim oklopom osim na jednom mjestu pod vratom, gdje, ako ga udari, odmah će ga usmrtiti.

»A čemu, ako je toliki siledžija, zaštićuje svoje tijelo oklopom gvozdanim?« začudi se brat. Ali ona nije ništa odgovorila, učinilo joj se da se znaj budi, prestrašenim pogledom pogleda svog brata, a on zamahne snažno buzdovanom zmaja na mjestu koje mu je sestra pokazala, i...

»Bako, stani, sve znamo kako je poslije bilo: starija dva brata pozavidjela su mladjem svom bratu što je on bio junak, pa su pred svijetom pripisivali spas svoje sestre sebi...«, reče jedan mališan.

»A što ne sačekate da vam ja lijepo sve do kraja ispriповјedam kako je bilo«, začudi se baka.

»Znamo mi sve to«, drugi će, »nego ti nam ne reče kako se zvače ona djevojka? Da nije Istra?«

»Kako dolazite na to?«

»Pa i Istra je, čitali smo, zatočena.

»Pa i Istra ima tri brata...«, počne treći da govori, ali ga saleti baka:

»... ima, ali koji će u času potrebe svi jednodušno da žrtvuju svoje djogate, svi — bez ustručavanja da se popnu na čardak.

»A kad će to biti?« rekoše svi u jedan glas.

»Kad?... Bog ne plaća svake subote!« tihim glasom progovori baka.

Pričala je baka svojim unučićima drevnu priču istim riječima, istim treperenjem glasa, a djeci je i nadalje ta priča budila dublja saznanja, otvarala šire vidike, jače otkrivala zaster jednog mračnog tajanstvenog svijeta.

(Beograd)

Ijubidrag Garčina

Dječja molitva

Sini žarko sa istoka sunce
I pozlati brda i vrhunee,
Da nam iza zelen gora
Svane sretno rujna zora
Na obzorju rumenom.

Zlatnim klasjem da nam polja rode,
Rujnim vincem vinogradi plode,
Srećni da nam svanu dani,
Već odavno željkovani
Našem rodu patničkom.

Viktor Rudolf

Istranin: ☼

Kad miriše zemlja . . .

U predvečerje . . . Kiša pljušti po prozorima . . .

Zaklapam oči, a sanje moje putuju po beskrajno ravnoj cesti satkanoj od sunčanih zraka: putuju u rasplakanu zemlju moju . . .

I radosne su sanje moje, i trepere od razdraganosti, i bruji u njima ushit poput cvrkuta iz grlašca bezbrojnih jata slavuja u proljeće . . .

Zaklapam oči . . .

Sanje moje lete po beskrajnoj cesti satkanoj od sunčanih zraka, a dušom mi struje mirisi smilja, brneštre, lovora i masline . . .

Struje i razblažuju dušu zatrovanu čežnjom i suzama za sunčanom zemljom Istrom . . .

Struji miris smilja, brneštre, lovora . . . a duša ih moja upija poput čašaka cvjetnih, što upijaju rosu jutarnja . . .

To u meni miriše cvjetna moja zemlja Istra . . .

To u meni mirišu od sunčanog žara ugrijane stijene njene i modrina njenoga mora . . .

Zaurloao je vjetar i tresnuo debelim kapljama o prozore moje, i raskinuo sanje o suncem užarenim stijenama, o mirisu skromnog cvijeća, koji mi je blažio dušu . . .

I s cvilenjem vjetra, što se k meni ušuljao kroz otškrinuta vrata, ušli su k meni i jauci i stenjanja moje Istre . . .

I jauknuo sam i ja zbog boli čežnjom razrovanog srea . . .

Vani je bljesnulo. Zatutnjili su gromovi . . . Negdje je u selu tresnula strijela. Nakon toga su zalajali seoski psi . . . A kiša je sipila, sipila po prozorima mojim u predvečerje . . .

I pričinilo mi se, da se to po prozorima mojim cijede suze izranjene moje zemlje . . .

Tko će ovo riješiti ?

Jedan je auto krenuo na put iz Zagreba prema Celju. To je udaljenost otprilike od nekih 100 km. Auto je pojurio brzinom od 100 km na sat. Međutim, nakon što je prevalio polovicu puta, kod pedesetog kilometra uspori brzinu na polovicu. Kad je pak prevalio polovicu preostalog puta, dakle na 75. kilometru ponovno je usporio brzinu za polovicu. I tako redom, na svakoj polovici preostalog puta, usporio bi brzinu na polovicu. Kažite mi sada kada će stići u Celje i s kojom brzinom. U drugom broju čuti ćete odgovor.

P R I R O D A

Krokodil

Bit će možda još i danas po netko od vas, koji ne zna da se krokodili legu iz jaja. A ipak uspjelo je fotografirati sve faze leženja krokodila. Nekoliko sati prije no što se mladi krokodilčić izleže iz jajeta, on krikne dosta glasno tako da ga se može čuti na nekoliko metara udaljenosti. Zatim kuca neprestano njuškom po kori jajeta i to tako dugo, dok ju ne razbije i ne napravi rupu kroz koju se počne lagano izvlačiti, najprije glavu, pa prve noge, pa trup i konačno rep. Nakon što je bacio jedan nepovjerljivi pogled po okolinu ostavi lupinu i pode u svijet

Tek što se izlegao on je već u stanju, da hvata manje ribe, a može tako jako ugristi, da bi čovjeku prst pregrizao. A kako opasna životinja postaje kasnije poznato je svakome.

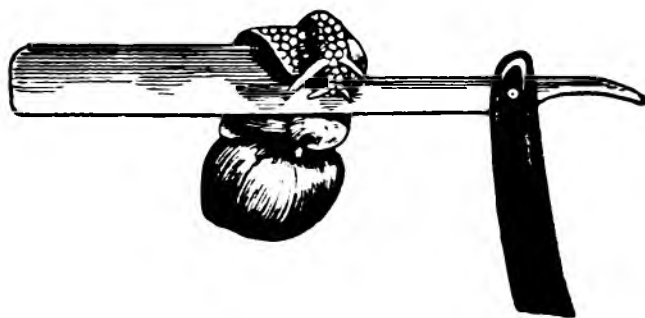
U Sandakanu na otoku Borneo lov na krokodile veoma je razvijen. Vlasti daju čak i nagrade svakome tko ubije krokodila. Urođenici ih love ili u vodi ili na suhom. Obično rade tako da na čvrstu žicu privežu komad majmunskeg mesa, koje krokodil vanredno voli. Krokodil zagriže i proždre meso, ali zajedno sa žicom i tako se sam uhvati kao kod nas riba na udicu. Nakon što se uhvatio lovci stanu bacati u njega koplja i tako ga usmrte.

Mnogo je opasniji lov noću u vodi. Ljubitelji pustolovina izvezu se za mrke noći na rijeku u čamecima sa jakim svjetiljkama. Krokodil privučen od svjetla približi se čamecu, a lovac udri po njem kopljem. Često se pak dogodi u takvim slučajevima, da se krokodil, nepogoden dobro nego samo ranjen pretvori u lovca, a onda zlo i naopako za urođenika, jer mu se može dogoditi da završi u krokodilovim raljama.

Puž

Malo će kome biti poznato, koliku snagu imade puž, a još će se više začuditi kad čuje, kako dugo može puž živjeti bez ikakve hrane. Jedan je istraživač zatvorio u kutiju nekoliko puževa i držao ih bez svjetla, bez hrane i skoro bez zraka, pune tri godine. Snaga njihovog mišićja još će nas više začuditi. Puž se priljepi o kakav predmet i vuče ga za sobom. Tako su jednoć promatrali puža, koji je punih deset minuta vuкао za sobom kamen, 67 puta teži od njega samoga.

Preko zime uvlači se puž u svoju kućicu. Kroz to vrijeme ne hrani se baš ničime, no to ga ni najmanje ne priječi, da se na proljeće živahan i veseo probudi i s izvrsnim se tekom baci na traženje hrane.

A tko bi vjerovao, da može puž, ma kako mu tijelo mekano izgledalo, preći preko oštrice nabrušene brijače britve, a da se ni najmanje ne ozlijedi. A ipak je tako. Sa sluzi, koju izlučuje, priljepi se donjim dijelom svoga tijela čvrsto uz nenabrušenu stranu britve, a preko oštrice savije se u luku tako vješto da oštricu niti ne dirne.

Jurić i Franić

Jurić: Kladimo se, da ću te navesti da kažeš »crna«!

Franić: Kladim se da ne ćeš!

Jurić: Kakve je boje nebo?

Franić: Nebo je plave boje.

Jurić: Kakve je boje ova trava?

Jurić: Zelena je!

Jurić: A kakve je boje ugljen?

Franić: Ha, ha, ne ćeš me uhvatiti, na to ti uopće neću odgovoriti!

Jurić: Ništa, ništa, idemo dalje!

Kakva je boja jugoslavenske zastave?

Franić: Plava, bijela, i crvena!

Jurić (slavodobitno): Ha, ha! No eto, nije li mi pošlo za rukom navesti te, da kažeš »plava«?

Franić (začudeno): Pa, kako, ta zar se nijesmo kladili, da ćeš me navesti da kažem »crna«?

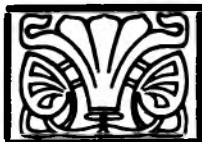
Jurić: Izvrsno! Pa eto sada si kazao »crna«. Oklada je moja, dođi da mi platiš sladoled!

Jurić: Molim te, Franiću, posudi mi 10 dinara.

Franić: Hoću drage volje, čim se vratim iz Splita!

Jurić: Tako? Ti dakle putuješ u Split?

Franić: Ne! Nije mi ni na kraj pameti.

NAPUČENOST NAŠE ZEMLJE

Koliko ljudi imade na zemlji i koliko ih se na njoj može prehraniti? Prije svega moramo utvrditi, da se je stanovništvo naše zemlje u posljednjih sto godina upravo podvostručilo. Na početku devetnaestog vijeka bilo je na kugli zemaljskoj samo 900 milijuna ljudi, dočim ih danas imade preko 1912 milijuna. Kako po svemu izgleda za 120 godina, dakle godine 2053 biti će na svijetu četiri milijarde ljudi. Ne dogodi li se nešto neočekivana ljudi će se i nadalje množiti silnom brzinom tako da će ih oko godine 2200. biti ravnih osam milijardi. Toliko je proračunano, da ih naša zemlja može prehraniti. Drugi pak kažu, da se na zemlji može prehraniti daleko više nego osam milijardi ljudi, ako se potpunoma iskoristi njena bogatstva. Sad kako bilo da bilo sigurno je samo to, da se pet puta više ljudi rodi, nego li što ih umire, što znači, da ih je svakog dana više za 50.000 a to čini na godinu 18 milijuna.

KAKO JE STARA NAŠA ZEMLJA.

Nekada je u školskim knjigama pisalo, da je naša zemlja stvorena 4000 godina prije Kristova rođenja. Danas međutim istraživači drukčije sude. Vrućina, koja vlada duboko u nutrini zemlje iznosi 10.000 stupanja. Na temelju toga zaključuju istraživači, da je moralo proći 20 do 40 milijuna godina, dok se je zemaljska kora ohladila do temperature koju danas imade.

Drugi opet drže, da je zemlja stara 700 milijuna godina, a to zaključuju po raznim rudama, koje u njezinoj nutrini nalaze, i po čijim se naslagama može otprilike izračunati koliko su stare.

Konačni zaključak do kojega su današnji učenjaci došli jest, da se je zemlja otkinula od sunca prije dvije do tri milijarde godina i da se od tada samostalno vrti u svemiru, lagano se ohlađujući.

KOLIKO POJEDE ČOVJEK.

Neki statističar (statističari su oni učenjaci, koji vole izračunavati sve što je vidljiva i nevidljiva na tom bijelom svijetu) izračunao je, da je čovjek koji je doživio 60 godina, u svom životu pojeo i popio upravo nevjerojatne količine hrane. Od svoga rođenja pojeo je više od dvadeset vagona (čitav vlak!) od pet hiljada kila svaki, najraznovrsnije hrane. Među ostalim pojeo je 2250 kila kruha, iz kojeg bi se moglo sagraditi zgradu 400 metara dugu, 400 široku i isto toliko visoku. Graha je pojeo pun jedan sanduk, dugačak dvije milje. Salate je pojeo toliko da bi njome napunio kuću osam katova visoku. Raznog drugog povrća jedan teretni automobil.

Mesa 18.000 kila, jaja 12.000 komada, vode, vina, piva i drugih tekućina 26.000 litara. A tko bi još nabrojio sve voće, sir, maslac, ribu i kolače.

Prijatelju, ako ti se ove brojke čine pretjeranima, pokušaj izračunati sam.

OD ČEGA SE PRAVI PAPIR I KAKO NASTAJU NOVINE.

Svakome je od nas poznato, da se dandanas skoro sav papir izrađuje iz drveta, ali malo je kome poznato, koliko vremena treba, da se jedno stablo pretvori u papir.

Jedna tvornica papira napravila je nedavno ovaj pokus: U sedam sati i po ujutro dala je odrezati u bližnjoj šumi tri stabla i odmah ih dopremila u tvornicu, sasjekla ih i samljela. Nakon nekoliko pranja i natapanja drvo se uskoro pretvorilo u kašu, koja je bila žurno bačena u strojeve, koji proizvode papir. Strojevi su iz te kaše za čas napravili fine bijele listove, i već u devet sati i trideset minuta od onih triju stabala izadoše iz tvornice mnogobrojni arci papira.

Četiri kilometra od tvornice bila je tiskara. Jedan automobil, koji bijaše već spreman, silnom je brzinom odvezao papir u tiskaru, gdje su ga odmah metnuli u stroj. Točno u deset sati izišle su iz tiskare štampane novine.

Trebalo je dakle samo dva sata i pol, da se pročita razne dnevne vijesti u novinama, koje su još istoga jutra bile tri ponosna stabla, što su se zelena kočila u šumi.

Dva šofera

Prvi šofer: Hajde, druže, da vidimo znadeš li dobro računati! Cesta je duga 350 kilometara. Na jednom kraju pojđrim ja u automobilu koji vozi brzinom od 200 km na sat. S druge strane otisneš se ti drugim autom, koji juri brzinom od 120 km na sat. Izračunaj gdje ćemo se nas dvoje sresti?

Drugi šofer: Gdje? Pravo da ti kažem: u bolnici!

Majmun Klok, mali Jožič i njihove vragolije

Klok i Jožič vauredno su se dobro osjećali u Americi. Njihov ih je zemljak, Dalmatinae iz Zatona, gospodski častio, a oni su mu za uzvrat pomagali u poslu na farmi, gdje su samo mogli. Najčešće bi izveli konje u pašu na prostrane livade i tamo provodili na paši dane, skaćući, jašeći vježbajući se u bacanju lasa i izvodeći svakojake igre. — U tréanju, penjanju i skakanju Klok je bio nenadmašiv.

Jednoga dana stigla ih nevolja. — Lijepi farmerovi konji zapeli o oko nekim kradljivim Indijancima, koji su se skitali prerijom i prašumom. Crvenokošci se ovi došuljali neopazice do Kloka i Jožića, napali ih iza leđa, privezali ih na konje i odveli ih kao zarobljenike. Dugo su ih tako izmučene i gladne vukli, jezdeći velikom brzinom preko nepreglednih stepa.

Klok ne bi bio Klok, mudro i prefrigano majmunče, kad ne bi našao načina, da se izbavi. Majmunskom se upravo vještinom razvezao i pokidao konopce, kojima su ga Indijanci za sobom vukli. Našavši ukraj puta iščupao neko stablo priveže ga žurno za konopac, kojim su Indijanci njega i Jožića za sobom povlačili — —

Ne obazirajući se natrag dugo su crvenokušci vukli za sobom stablo misleći da vuku na konopcu Kloka. Jožića i njihove konje. Dotle je pak Klok žurno odvezao i Jožića i oni odjuriše kao strijele u sasvim protivnom pravcu.

Kad su se Indijanci okrenuli i opazili varku, naši su junaci bili već daleko poodmakli na svojim brzim konjima.

Ljutji kao risovi dadoše se stoga za njima u potjeru, jašeći po tragovima konjskih kopita.

Dugo su tako lutali naši junaci stepom, ne znajući ni puta ni staze, dok nisu zabasali u neko šikarje. Konji su im već malaksali počeli posrtati zapinjući među grmljem o granje i oni su, hoćeš ne ćeš, morali da stanu.

— Na smrt sam umoran, družo rekao je Jožić Klocku. Moram da se odmorim, pa ma što se dogodilo.

Klok ga je vrlo dobro razumio i ne časeći časa skoči s konja, i pomogne Jožiću da side.

Jožić je uistinu bio tako iznemogao, da se nije mogao više držati na nogama. Od dugotrajnog jašenja otvorile mu se na stražnjem dijelu tijela krvave rane. Ko pravi drug, koji prijatelja u nevolji ne ostavlja, Klok ga je ponio na rukama u šikaru i plegao ga u hladu na mekanu travu.

— Što li je to? začudi se iznenada Jožić, ugledav nedaleko sebe nekakav dalekozor. Još je veće bilo njegovo iznenadenje, kad mu je Klok donio novi novcati kišobran, što ga je našao u šikarju.

— Tu mora da ima ljudi u blizini, potraži ih, Klok, dobru družo moj — reče.

A Klok izgine u grmlju i stane pretraživati okolinu. Malo zatim povraća se majmun k Jožiću, noseći nekakvu torbu, pa flaše, fotografski aparat i kojekakve druge sitnice, a među ostalim i nekakvu bilježnicu . . . Živog čovjeka, međutim, nije bilo nigdje u blizini ni za lijek.

Držeći od uzbuđenja pograbi Jožić bilježnicu i stade listati po njoj.

— Izgubljeni smo, druže, — reče tužno Kloku. Nalazimo se usred nepregledne pustinje, okruženi silnim klisurama. Ovamo je zalutao i vlasnik ovih predmeta glasoviti jedan profesor, istraživač, pa ne mogavši nikuda van, žalosno je ovdje poginuo.

Još ne bijaše to ni dorekao, kad li se začuje brzi topot konjskih kopita . . .

— Sad smo pogotovo propali — zaplače Jožić. Indijanci su nas pro-našli i bez milosrđa će nas skalpirati. A ja kad bih i htio bježati ne mogu se nevoljnik od silnih boli ni ganuti s mjesta.

Klok nije očajavao. Začuvši slavodobitne poklike crvenokožnih divljaka, ne gubeći ni časa vremena, pograbi Jožića, baci ga na sedlo i čvrsto ga priveže tako da nije nikako mogao pasti s konja. Zatim dohvati silnom brzinom aparat, flašu, dalekozor i kišobran, što ga bijaše ondje našao i za tren oka uzjaha na svog konja. Dohvati zatim uzde Jožićeva konja i udarivši konje silnom snagom svojim šapama po bokovima, da im je sve krv procurila, potjera ih strelovitom brzinom.

Indijanci ih opaze. Vrišteći ko bijesni, odapeli su za njima kišu strijelica, no srećom ih nijednom ne pogodiše.

— Ko divljač nas gone ovi crveni đavoli — uzdahne Jožić.

— Jao već su nam za petama — vrisnu najednom. Zaista Indijanci su bili tek par sto koraka za njima.

¶ Najednom konji stadoše kao ukopani. Ovaj je puta i Klok zadrhtao od straha. Pred njima se ukazala strahovita provalija, možda četiri — pet stotina metara duboka. Bijahu na rubu strme klisure, s koje su se svaki čas mogli sunovratiti u bezdan.

— Ode nam glava, oguht će nam kožu s nje. Zbogom Zagrebe, zbogom Jugoslavijo, zbogom svi mali Istrani.

Crveni vragovi bili su već sasvim blizu i zlobno im se podsmijavali, vitlajući svojim sjekiricama, tomahavkama.

U tom trenu dogodilo se nešto što je Indijance prenerazilo. Jednim zamahom noža presekao je Klok konopce, kojima bijaše privezao Jožića za sedlo. Privinuo je dječaka sebi na grudi, omotao ga čvrsto svojim dugačkim repom, rastvorio je kišobran i bacio se u provalija.

Otvoreni kišobran spuštao se lagano, lagano u bezdan, a naša su se dva junaka ko dva spretna avijatičara, mirno i komotno spuštala na tom neobičnom padobranu.

Indijanci ostadoše zabezeknuti. Takova što ne bijahu još vidjeli. A Klok držeći jednom rukom držak kišobrana, drugom je rukom veselo domahivao progoniteljima, kao da je htio reći:

Ne poznate vi još, crveni vragovi jedni, mudroga majmuna Kloka.
Tko se zadnji smije najbolje se smije . . .

Lebdeći tako neko vrijeme u zraku, spustise se lagano na dno provalije i nadoše se u nekakvom kanjonu . . .

Hvala Bogu što su živi ostali. A kako je dalje bilo čut ćemo drugo puta.

NAŠI MLADI SARADNICI

MAČKE I MIŠ

Čujte, djeco, pjesmu ovu,
Spjevanu na kućnom krovu!

Naša maca
Po krovu koraca.

Po tavanu išla.
Nanjušila miša.

— Evo miša...!
Naša maca namiriša.

Skoči: Paf!!
— Ciu! Ciu!...
— Miu — miu —

Veselo joj
Mačići se smiju.

Mostećak Ivan, učenik Narodne škole u Bednji.

DECA PASEJU PURE

Vlovite mi Juru.
Fkral mi je puru.
Lojzek je peče,
Francek je neče.
Mavrek se plače,
Zeli mu ljudi hlače.
Ivek po livadi skače.

Mavri išče hlače,
Al ih nigde ni.
«Deco, rege, rege, kre, kre, kre...!»
«Kaj tak se paseju pure, he?»
Kakti kakšne stare babe
Tak z potoka špotaju ih žabe...

Ivan Malčić, učenik Narodne škole u Bednji

VAŽNO! Upozorujemo sve svoje male pretplatnike, da ćemo sada u svakom broju posvetiti jednu stanicu dječjim radovima. Donosit ćemo pjesmice, priče, a i zgodne crteže, koje budu naši mladi suradnici narisali. Svaka na toj stranici objelodanjena radnja biti će nagrađena **SA 25.- DINARA** u gotovom novcu.

Naglasujemo međutim, da ćemo nvrštavati samo dobre stvari i to samo od onih naših prijatelja, koji su izvršili prema listu svoju prvu i najglavniju dužnost: da su naime podmirili pretplatu za ovu godinu.

Na posao, dakle, mladi pjesnici, pisci i risači!

Z A G O N E T K E

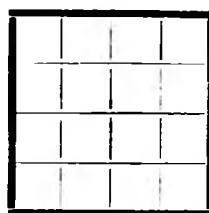
1) JEDNADŽBA

(A. Radanović, Sl. Požega)

- a = predlog
- b = predlog
- c = lična zamjenica
- d = predlog
- x = naša ravnica
- a + b + c + d = x

2) ISPUNJALKA

(A. Radanović, Sl. Požega)

- Ima svaka kuća
- gradić u Srijemu
- Država u Arabiji
- Izvan kuće

Vodoravno i okomito isto!

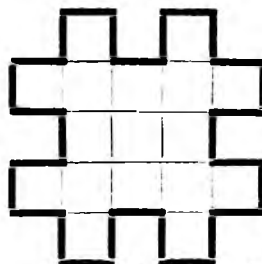
3) KRALJEVA ŠETNJA

(A. Radanović, Sl. Požega)

K	B	R	N	D
O	O	E	A	I
J	I	S	A	G
!	I	D	E	!

4) ISPUNJALKA

(A. Ferderber, Zagreb)

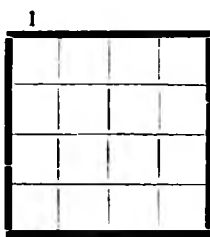

- pravi se nogom
- određeno vrijeme
- kovina

Vodoravno i okomito isto

5) ISPUNJALKA

(A. Ferderber, Zagreb)

- lijepa zgrada
- ptica selica
- dragulj
- vazduh

1—2 Ilirski pjesnik

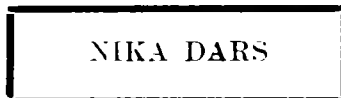
6) REBUS

(A. Ferderber, Zagreb)

- P P
- S 100 m² N+K
- P P

7) ZAGONETNA POSJETNICA

(A. Ferderber, Zagreb)

Što nam je taj čovjek?

8) SKRIVAČICA

(A. Ferderber, Zagreb)

- 1) Ovamo starci ne dolaze
- 2) Velika bijeda
- 3) Samo bor je božićno drvo
- 4) Dugo se lovac tamo zadržao.
- 5) Karlova cijela kuća mi je poznata.

Koji se gradovi i krajevi kriju u ovim rečenicama?

9) REBUS

(A. Ferderber, Zagreb)

TO TO	STI
A	—
TO TO	CE

ODGONETKE

Zagonetke u br. 9 i 10 riješili su ispravno: Nives Dra Beroša, Makarska — Nada Gerber, Skrad — Josip Lisac, Skrad — Nikola Beljan, Skrad — A. Radanović, Slav. Požega — Ljubomir Grgurić, Zdenka Abramović, Adolf Skender, svi iz Skrada — Ema Filipčić, Zagreb — Mariola Marsano, Sušak — Slavko Arnerić, Sušak.

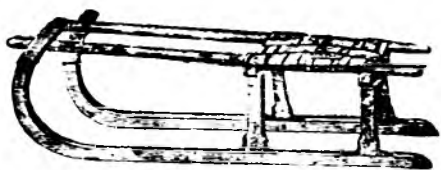
SVE
što
trebate
za

kuću, školu i zabavu
naći ćete kod trgovačke kuće

Kastner & Ohler
Zagreb.

Tražite glavni katalog.

Pišite još danas!

*Sav pribor za zimski šport
Sve potrebštine za turizam
i za sve grane športa u
velikom izboru uz naj-
solidnije cijene.*

JOSIP KOVAČIĆ, ZAGREB MESNIČKA ULICA 1,
ugao Ilice. TEL. 65-96

MODNI KROJAČKI SALON ZA GOSPODU

A. SLAVEC
ZAGREB

Ilica — Mesnička ulica 1. — Telefon broj 74-43

ODLIKOVAN ZLATNOM MEDALJOM I „GRAND PRIX“-OM U NICI

»Mali Istranin« izlazi jedamput mjesečno. — Pretplata iznosi 12 dinara na godinu. — Pojedini broj stoji 1 dinar. — Za inostranstvo dvostruko Uredništvo i uprava nalaze se u Boškovićevoj ulici br. 20. — Telefon 59-31.

Vlasnik, izdavač i odgovorni urednik: Ernest Radetić, Zagreb, Boškovićeva ulica 20. — Tiskara C. Albrecht (P. Acinger), Zagreb, Radićeve ulica 26.
Za tiskaru odgovara Petar Acinger, Zagreb, Gundulićeve ulica 23a.